

Nr 69.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för
upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet; given
Stockholms slott den 31 januari 1919.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, anvisa

dels på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 11,600 kronor,

dels ock på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 56,200 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31
januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

För upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet har 1918 års lagtima riksdag, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1919 anvisat ett förslagsanslag, högst, 14,400 kronor.

Sedan socialstyrelsen i skrivelse den 23 oktober 1918 anmält behovet av anslag att för ifrågavarande ändamål äskas av 1919 års riksdag, har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition och i tilläggsstaten för innevarande år föreslagit riksdagen att i avbidan å den proposition, som kunde komma att i ämnet avlätas, för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, beräkna dels å tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 11,600 kronor, dels ock å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 56,900 kronor.

Av det nuvarande anslaget, 14,400 kronor, till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, beräknas ett belopp av 2,000 kronor till arvode åt en sprängämnesinspektör, 7,300 kronor till två extra manliga assistenter samt 5,100 kronor till extra befattningshavare samt vikariatsersättningar.

I sin skrivelse den 23 oktober 1918 har socialstyrelsen beträffande dessa anslagsposter anfört huvudsakligen följande:

*Behovet av
nu beräknade
anslagsposter.*

Därest i samband med föreslagen omorganisation av kommerskollegium särskilt anslag under sjunde huvudtiteln uppfördes till en sprängämnesinspektör, behövde arvode till sådan icke nu upptagas. Emellertid hade behovet att anlita medverkan av experter för vissa speciella inspektionsområden alltmåra framträtt, varför styrelsen hemställde, att den ifrågavarande anslagsposten måtte få disponeras för sådant ändamål.

Beträffande beloppet av 7,300 kronor till tvenne extra assistenter ifrågasatte styrelsen nu ingen förändring.

I den för extra befattningshavare och vikariatsersättningar beräknade posten av 5,100 kronor inginge arvode för ett biträde åt yrkesinspektrisen med 1,600 kronor. Anställandet av kvinnliga assistenter inom yrkesinspektionen borde enligt styrelsens uppfattning icke föranleda indragning av detta belopp. Yrkesinspektrisen expeditionsgöromål komme att väsentligt ökas genom tillkomsten av de kvinnliga assistenterna, vilkas rapporter, redogörelser och förfrågningar bleve föremål för bearbetning och förberedande prövning, som särskilt i inspektrisen frånvaro endast kunde verkställas av kvalificerad person. Det ökade behovet av vikarier samt rekryteringen av de kvinnliga befattningshavarna kunde bäst tillgodoses genom tillgång till sådan person. Med hänsyn till de befodringsutsikter, som sålunda yppade sig för biträdet, torde dess arvode kunna bibehållas vid det nuvarande låga beloppet av 1,600 kronor.

För vikariatsersättningar torde böra beräknas 400 kronor. Vad anginge behovet av medel för extra manliga befattningshavare, måste uppmärksammas, att de löneförmåner för sådana, som hittills kunde erbjudas, icke varit tillräckliga för erhållande av kvalificerade personer. Då kompetensfordringarna icke gärna kunde sättas lägre än avgångsexamen från teknisk högskola eller däremot svärande teoretisk utbildning samt någon tids praktisk verksamhet, borde ett genomsnittligt arvode av minst 3,300 kronor för år beräknas för ifrågavarande befattningshavare. För tvenne sådana, vilka erfordrades för mötande av mera tillfälliga behov av förstärkning i arbetskrafterna i distrikten, skulle sålunda beräknas 6,600 kronor för år. Ifrågavarande post borde därför upptagas till 8,600 kronor.

I samband med frågan om kommerskollegii omorganisation har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit, att inspektionen för explosiva varor skulle överflyttas från civildepartementet till collegium såsom central myndighet, och har anslag för sådant ändamål äskats å collegii stat. Något särskilt arvode till en sprängämnesinspektör bör således ej vidare beräknas utgå från extra anslaget till upprätthållande

*Departements-
chefen.*

av yrkesinspektionens verksamhet. Socialstyrelsen har emellertid hemställt, att anslagsposten å 2,000 kronor måtte få disponeras för anlitande av experter för vissa speciella inspektionsområden. Styrelsen har härutinnan meddelat, att efter avslutandet av pågående utredningar rörande särskilda anvisningar om skydd mot olycksfall vid vissa byggnadsarbeten tillsynen å sådana torde bli förämål för ökad uppmärksamhet samt att därvid torde behöva anlitas särskild sakkunnig person. Vidare hade i åtskilliga fall yppats behov av att företrädesvis inom vissa specialgrenar av kemisk industri anställa närmare undersökningar och experiment för utrönande av ändamålsenligaste sättet för åvägbringande av skydd för arbetspersonal. Då sådan specialinspektion och försöksverksamhet av brist på medel hittills icke kunnat anordnas, vore det synnerligen önskvärt att nu få anslag för dessa ändamål. På de av socialstyrelsen sålunda närmare utvecklade grunder tillstyrker jag framställningen i denna del.

Styrelsens förslag om fortsatt beräkning av 7,300 kronor till två extra manliga assistenter och 1,600 kronor för ett biträde åt yrkesinspektrisen har ej givit mig anledning till erinran.

För extra manliga befattningshavare, vilka vid förefallande behov kunna tjänstgöra som vikarier för assistenterna och i övrigt lämna erforderligt biträde, har hittills kunnat disponeras ett belopp av omkring 3,400 kronor om året. Med hänsyn till vad styrelsen anfört torde en ökning av detta belopp till 6,600 kronor få anses erforderlig.

Till vikariatsersättningar hava hittills åtgått omkring 100 kronor om året. Vid bifall till det förslag, jag i det följande kommer att framställa om anställande inom yrkesinspektionen av kvinnliga biträden med fastare anställning, lär, på sätt styrelsen föreslagit, hädanefter för ändamålet böra beräknas ett belopp av 400 kronor.

För tillgodoseende av ovan angivna ändamål skulle sålunda erfordras ett belopp av 17,900 kronor.

Såsom i statsverkspropositionen framhållits, erfordras härjämte, för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, å extra stat anslag dels till ersättning åt skrivbiträden inom yrkesinspektionen, dels till förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter för tillsyn av de nya bestämmelserna om ordnande av skogsarbetarnas bostadsförhållanden m. m., dels ock slutligen till förstärkning av den å ordinarie staten upptagna anslagsposten till yrkesinspektörernas och yrkesinspektrisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m.

*Förstärkning
av ordinarie
anslagsposten
till kontors-
kostnader
m. m.*

Beträffande behovet av anslag för sistnämnda ändamål torde vara tillfyllest att hänvisa till vad härutinnan anförts under punkterna 85 och 86 i statsverkspropositionen. De belopp, som för ändamålet böra äskas,

utgöra, enligt vad den därstädes intagna redogörelsen (sid. 342—345, 347) utvisar, för år 1919 7,605 kronor och för år 1920 14,250 kronor.

Vidkommande erforderlig förstärkning av yrkesinspektionens arbetskrafter för tillsyn å skogsarbetarnas bostadsförhållanden m. m. lämnades en redogörelse för behovet av arbetskrafter för detta ändamål i Kungl. Maj:ts proposition nr 370 till 1918 års lagtima riksdag. Då det förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärg åt arbetarna m. m., som Kungl. Maj:t denna dag beslutat förelägga riksdagen, är — fränsett tiden för ikraftträdandet — överensstämmande med det till nästlidet års lagtima riksdag avlätna men då ej till behandling upptagna förslaget i ämnet, förefinnes ej anledning att frågå vad i propositionen nr 370 uti ifrågavarande hänseende föreslagits. Med hänvisning i övrigt till samma proposition må här endast erinras, att för ändamålet skulle anställas en överordnad specialinspektör med en avlöning av 3,900 kronor och två dylika inspektörer i underinspektörs ställning med en avlöning av 2,700 kronor för vardera, varjämte till bestridande av kostnader för lokal, kontors- och skrivmateriel, skrivbiträde m. m. skulle beräknas 700 kronor. Kostnaden för år 1920 skulle sålunda uppgå till sammanlagt 10,000 kronor, varjämte för år 1919 för vidtagande av vissa förberedande åtgärder borde beräknas 4,000 kronor.

*Tillsyn å
skogsarbetar-
nas bostads-
förhållanden
m. m.*

På sätt jag förut denna dag antytt vid behandlingen av förslaget om beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärg åt arbetarna m. m., torde frågan om det särskilda skydd, som i omförmälda hänseenden bör beredas flottningsarbetarna, komma att göras till föremål för särskild framställning till riksdagen. Den ytterligare tillsyn, som härmed torde komma att åläggas yrkesinspektionen, lär emellertid, enligt vad jag inhämtat, lämpligen kunna fullgöras med de arbetskrafter, som ovan föreslagits för tillsyn å skogsarbetarnas bostadsförhållanden m. m.

I statsverkspropositionen (sid. 304 och 347) har erinrats, hurusom ett genomförande av ny lagstiftning rörande reglering av arbetstiden tilläventyrs komme att kräva en förstärkning av såväl yrkesinspektionens som socialstyrelsens arbetskrafter. I så fall torde särskilt anslag böra äskas för detta ändamål. Härtill blir jag emellertid i tillfälle att återkomma i samband med föredragning av det lagförslag i ämnet, som lär komma att underställas innevarande års riksdag.

*Skrivbiträde-
nas avlösnings-
förhållanden.*

Såsom i statsverkspropositionen (sid. 343) framhållits, har hittills av den ordinarie anslagsposten till yrkesinspektörernas och yrkesinspektri-
sens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. ett belopp av 9,090 kronor beräknats som ersättning till skrivbiträden inom yrkes-
inspektionen. Vid beräkning av det ordinarie anslaget belopp har i statsverkspropositionen förutsatts, att ersättning till skrivbiträden skulle, i enlighet med vad socialstyrelsen i sin skrivelse den 23 oktober 1918 föreslagit, hädanefter utgå från det extra anslaget till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet.

I sin berörda skrivelse anför socialstyrelsen härom följande:

»Nämnda belopp å 9,090 kronor, motsvarande i medeltal omkring 1,000 kronor för varje inspektör, har icke på långt när varit tillräckligt för erforderlig skrivhjälp och annat enklare expeditiönsarbete, varav blivit följden, att yrkesinspektionens befattningshavare, i främsta rummet assistenterna, personligen nödgats använda oproportionerligt stor del av sin tid till dylika göromål. I samma mån dessa tillväxt genom ökad kommunikation med allmänheten och de kommunala tillsynsorganen med flera, hava de för egentligt inspektiönsarbete och andra kvalificerade uppgifter anställda befattningshavarna allt mer tagits i anspråk, vilket medfört en faktisk försvagning i den dem åliggande tillsynens effektivitet. Det ligger också i sakens natur, att expeditiönsarbetet icke kan behörigen ombesörjas med allenast mera tillfälligt biträde utan att härför erfordras den närmare förtrogenhet med de löpande göromålen, som förvärfvas vid regelbunden och mera långvarig anställning. Under framhållande av dessa synpunkter hava yrkesinspektörerna vid upprepade tillfällen hos styrelsen hemställt om åtgärders vidtagande för avhjälpande av de allt mer kännbara missförhållandena i berörda avseende. Styrelsen vill för sin del härjämte erinra, att vid yrkesinspektionens olika kontor äro knutna förutom en eller flera inspektörer (i Stockholm tvenne yrkesinspektörer och yrkesinspektrisen) en eller flera av respektive assistenter och underinspektörer. Härav föranledes, jämte utredningar och uppsättande av skrivelser till myndigheter, näringsidkare och andra, ett omfattande expeditiönsarbete av beskaffenhet att lämpligen utföras av kvinnliga biträden. Hithörande arbetsuppgifter äro huvudsakligen följande:

förandet av allmänna diariet, omfattande alla ut- och ingående handlingar, jämte utskrivande å maskin av samtliga utgående skrivelser, deras kuvertering, adressering och postbehandling;

förandet av olycksfallsdiariet samt vidarebefordran efter yrkesinspektörernas respektive assistenternas granskning av de till 3,000—6,500 stycken uppgående olycksfallsanmälningarna per distrikt och år räknat;

utförandet av avskrifter och liknande arbeten;

sammandrag för och uppställning av yrkesinspektörernas månadsrapporter till chefsmyndigheten;

förandet av register över arbetsplatser, ångpannor, kokare, hissar och dylikt;

registrering av minderåriga arbetare enligt läkarnas besiktningsrapporter jämte dessa rapporters förseende med yrkesgruppsbeteckning och översändande till chefsmyndigheten;

utsändande av påminnelsekort angående ångpannors besiktning;

utsändande av blanketter å bestämda tider till de kommunala tillsynsorganen ävensom mottagande och utdrag av från sagda organ inkommande rapporter till antal av 500—600 per distrikt och år.

Det torde lätt inses, att för ett så omfattande expeditiönsarbete vid de olika expeditiönskontoren behöves åtminstone ett biträde med fastare anställning, så att de löpande göromålen detaljer icke behöva upptaga inspektionens befattningshavare. Genom sådan anordning skulle dessa erhålla större frihet att inrikta sig på den egentliga tillsynen, vilken härigenom skulle bliva utförd på ett mera rationellt och effektivt sätt. Styrelsen hemställer därför om medel för anställandet vid varje inspektiönskontor av ett kvinnligt biträde (för den gemensamma expeditionen i Stockholm för första och andra distrikten samt yrkesinspektisen tillsammans två), eller tillhoppa nio biträden. De anspråk på mångsidig användbarhet, som böra ställas på dem, kunde väl motivera löneförmånernas avpassande efter de normala lönerna för andra gradens kvinnliga befattningshavare inom förvaltande verk, men vill styrelsen i avvaktan på verkningarna av den nu föreslagna anordningen för närvarande inskränka sig till att hemställa om allenast anställning enligt första graden.

För vart och ett av dessa biträden skulle alltså beräknas en avlöning per år av 1,050 kronor, med tillägg för de båda i Stockholm stationerade av respektive 150 kronor i ortstillägg. Härtill skulle efter respektive 5 och 10 års välvitsordad tjänstgöring komma tvenne ålderstillägg om 200 kronor. I de fall, där under längre följd av år samma person plägat av yrkesinspektören anlitas för skrivhjälp och expeditiönsbiträde och denna icke samtidigt haft annan anställning, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att särskilt pröva, i vad mån sådan tjänstgöringstid må tillgodoräknas för ålderstilläggs åtnjutande. Sammanlagda beloppet av dessa fastare anställda skrivbiträdens avlöningar skulle uppgå till 9,750 kronor.

Vid vissa distriktskontor lär emellertid nu föreslagna fastare biträden icke kunna fullt medhinna göromålen, utan torde därutöver mera tillfällig skrivhjälp behöva anlitas. För sådant ändamål synes ett belopp av 1,500 kronor vara tillfyllest. »

Socialstyrelsens förslag om anställande vid yrkesinspektionens kontor av kvinnliga biträden med fastare anställning synes mig ändamålsenligt. Beträffande avlöningsförmånerna åt biträdena i fråga, till antalet nio, bör emellertid hänsyn tagas till de ändrade grunder i sådant hänseende, som av Kungl. Maj:t framlagts i årets statsverksproposition. I enlighet härmed bör avlöningen bestämmas för de två av dessa biträden, som skulle vara stationerade i Stockholm, till 1,550 kronor samt för övriga sju biträden till 1,350 kronor. Då ålderstillägg i allmänhet ej plägar utgå till kvinnliga biträden å extra stat, torde sådan förmån ej böra ifrågasättas för nu avsedda biträden.

Departementa-
chefen.

Mot det av styrelsen för mera tillfällig skrivhjälp beräknade beloppet, 1,500 kronor, synes ej vara något att erinra.

Samman-
fattning.

Vid bifall till vad jag ovan föreslagit skulle sålunda för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet under år 1920 erfordras

a) för tillsynen av skogsarbetarnas m. fl. bostadsförhållanden:

till 1 överordnad specialinspektör	3,900: —	
» 2 underordnade specialinspektörer à 2,700	5,400: —	
» lokal, kontors- och skrivmateriel, skrivbi- tråde m. m.	700: —	10,000: —

b) till förstärkning av ordinarie anslagsposten till kontorskostnader m. m. 14,250: —

c) övriga anslagsbehov:

till 2 extra manliga assistenter	7,300: —	
» 2 extra kvinnliga biträden à 1,550: —	3,100: —	
» 7 » » » » 1,350: —	9,450: —	
till experter m. m. för speciella inspektionsom- råden	2,000: —	
» extra manliga befattningshavare	6,600: —	
» biträde åt yrkesinspektrisen	1,600: —	
» tillfällig skrivhjälp och vikariatsersättningar (1,500: — + 400: —)	1,900: —	31,950: —
Summa kronor		56,200: —

Härjämte skulle erfordras under år 1919:

a) till förstärkning av ordinarie anslagsposten till kontors- kostnader m. m. i runt tal	7,600: —
b) till förberedande åtgärder för tillsynen av skogsarbetarnas m. fl. bostadsförhållanden	4,000: —
	<hr/>
Summa kronor	11,600: —

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, anvisa
dels på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 11,600 kronor,
dels ock på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 56,200 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlåtas.

Ur protokollet:

C. Ullman.
